



31. října 1879 se narodil, 22. prosince 1941 zemřel po dlouhých útrapách v koncentračním táboře Mauthausen. Němce dlouho provokoval svými vlasteneckými písničkami, politickou satirou i svým chováním, kterým dával nepokrytě najevo svou lásku k vlasti.

Když si vybavíte některé z jeho písniček, zjistíte, že všemi se táhne obdiv k Praze, k Čechám, láska k lidem, kteří zde žijí, porozumění s jejich lidskými strastmi, slabostmi i radostmi.

Karel Hašler se narodil 31. října 1879 ve Zlíchově u Prahy rodičům Antonínu a Marii Hašlerovým jako druhé dítě. První byla o dva roky starší dcera Aloisie. Rodiče byli zaměstnáni ve sklárně. Karel Hašler nebyl ve škole premiant, druhou třídu měšťanky dokonce opakoval. Jediné, co mu ve škole šlo, byl tělocvik a zpěv. Matka mu zemřela ve školních letech a otec zůstal s dětmi sám. Karel se v Praze na Kampě vyučil rukavičkářem, a i když by z něj byl zřejmě dobrý řemeslník, osud nakonec rozhodl jinak. Ovlivněn přítelem Janem Ryvolou, který byl členem ochotnického spolku, začal hrát divadlo a zjistil, že tento svět je pro něj mnohem přitažlivější, než rukavičkářská dílna.

Divadlo

Nejprve se dostal do souboru Václava Choděry, který působil na Moravě. Hrál tam v hrách Tyla, Kolára, Šamberka a dalších v té době kvalitních vlasteneckých autorů. Prošel několika dalšími kočovnými divadly, byl angažován Národním divadlem v Brně, na nabídku svého přítele šel do angažmá do divadla v Lublani, ale pro neschopnost kvalitně zvládnout jazyk se nakonec vrátil do vlasti. Náhodné setkání ho dostalo v roce 1903 do Národního divadla, kde přes prvotní pochybnosti režiséra Jaroslava Kvapila získal trvalé angažmá. Sehrál zde desítky rolí, diváci si ho pamatovali ve výrazné roli Chlestakova z Gogolova Revizora, jako Vocílku ze Strakonického dudáka či jako Kecala z Prodané nevěsty. Koncem roku 1915 zmeškal představení a dostal výpověď. Jeho divadelní kariéra prakticky skončila, jeho hudební se mezitím začala více než slibně rozvíjet.

Písničkářem

Dalšími, kteří významně ovlivnili jeho život, byl Rudolf Friml, hudební skladatel a klavírista, a jeho sestra klavíristka Zdena. Právě Friml inspiroval Hašlera ještě dlouho před první světovou válkou k prvním textům, když poukazoval na potřebu nových písniček, které by si zpívali obyčejní lidé. I když Hašlerovi zněly v hlavě národní písničky, které mu zpívala jeho matka, do

té doby ho nenapadlo skládat. A najednou to bylo tu. Zdena Frimlová se věnovala vážné hudbě, studovala v Paříži, přesto našli společnou řeč, navzájem se snažili ovlivnit, ukázat druhému malebnost „své“ hudby. V roce 1908 se stali manželi a v r. 1909 se jim narodil syn Zdeněk Miloš.

V době odchodu z Národního divadla měl za sebou Hašler již desítky písní, z nichž některé se stal hitem takřka přes noc, například Po starých zámeckých schodech, Strahováček a další. Začal se naplno věnovat kabaretu a svým písním. Zpíval při nejrůznějších příležitostech, znali ho v kabaretech, často vystupoval v Rokoku, v Lucerně i jinde. Jeho nové texty odrážely i politickou situaci té doby. Populární píseň Hoši od Zborova věnoval prvnímu společnému bojovému vystoupení československých legionářů na východní frontě (bitva u Zborova, 2. červenec 1917). Popularita jeho písní stále rostla, v roce 1919 otevřel vlastní hudební vydavatelství a postupně se stával významným a známým kabaretiérem. Byl také dobrým podnikatelem, nakladatelem, obchodně zastupoval výrobce gramodesek, prodával gramofony, byl jedním ze zakladatelů Ochranného svazu autorského.

Filmy

Karel Hašler stál poprvé před kamerou v roce 1915 a v éře němého filmu zaznamenal výrazné úspěchy, jako například v roli doktora Uhra v Batalionu (režie Miroslav Cikán) či jako varhaník ve Varhaníku u sv. Víta (režie Martin Frič), které velmi dobře hodnotila i zahraniční kritika. V roce 1930 účinkoval v prvním československém zvukovém filmu Tonka Šibenice. Premiéře filmu 27. prosince 1930 v kině Alfa předcházel nafilmovaný výstup Karla Hašlera, v němž vůbec poprvé zaznělo z plátna česky mluvené slovo. V tomto filmu také zazněly jeho první filmové melodie – písničky Hradčany krásné a Když v Praze padá první sníh. V roce 1932 napsal a hrál hlavní roli ve filmu Písničkář, který je v podstatě jeho biografií. Šlágr Ta naše písnička česká, kterou znají i dnešní současníci, je právě z tohoto filmu. V následujících letech vytvořil kolem dvaceti filmových rolí, psal hudbu k filmům, jeho písničky si zpívala celá Praha, a ta.

Zmučený písničkář

Po Mnichovské dohodě a nacistické okupaci zbytku českých zemí se v jeho písničkách stále více projevoval satiricko-politický tón. Netajil svůj odpor k okupantům, ještě před Mnichovem jezdil zpívat do pohraničí, vydával se v šanc nacistickým bojůvkám, napadení Freikorpsu. Pořádal pro lidi písňové večery, psal články do novin, časopisů. Není divu, že byl v hledáčku Gestapa. Došli si pro něj na natáčení exteriérů filmu Městečko na dlani (režie Václav Binovec), tři dny ho vyslýchali a propustili. Za pár dnů přišli znovu. Bylo to 2. září 1941.

Karel Hašler byl uvězněn na Pankráci, poté převezen do Drážďan a odtud do koncentračního tábora Mauthausen, kam se dostal 17. října 1941. Dostal vězeňské číslo T-6581. Nejprve byl umístěn do punčochárny, kde vězni spravovali esesákům ponožky.

O jeho posledních dnech píše Stanislav Mottl v knize Mraky nad Barrandovem, kde také zveřejnil svědectví Hašlerova spoluvězně Antonína Kramáře: „*Dne 21. prosince 1941 byl Hašler odveden na trestný blok. Dozorci vězně donutili, aby se v třeskutém mrazu svlékli do naha. Přivázali je pak ke stoličkám a pustili na ně ze sprch studenou vodu...*“

Antonín Kramář vzpomínal na okamžiky, kdy se s několika dalšími vězni dozvěděl, že Hašler

leží v bezvědomí v umývárně: „...Uviděl jsem na holé betonové podlaze obličejem k oknu ležet bezvládné tělo našeho písničkáře, vyhublého na kost, s velkýma očima v hustých brvách. Uzlíček lidské trosky. Zemřel patrně na zánět mozkových blan nebo plic po opakovaných ledových sprchách.“

Podle vzpomínek jednoho z pamětníků, který se ozval publicistovi Stanislavu Mottlovi, a jak ten uvádí ve své knize Mraky na Barrandovem, byl dvašedesátiletý Hašler na příkaz blokového kápa Eckerta, vězně s kriminální minulostí, přerazen z punčochárny do kamenolomu. Zmíněný spoluvězeň uvedl, že tehdy Hašler, který při práci ztratil dřevák, takže od té doby nosil jednu nohu pouze zavázanou v hadrech, dostal do nohy flegmonu (*bakteriální zánět šířící se měkkými tkáněmi – pozn. aut.*), navíc ho

přepadla ho silná úplavice. V té době prý ztratil vůli žít. Svědek pak ještě S. Mottlovi napsal, co mu vyprávěl španělský spoluvězeň. Při ranním apelu prý Karel Hašler už nevydržel stát a klesl na zem. Dozorci pak do něho několikrát kopl, ale Hašler prý už nejevil žádné známky života. Odesli ho tedy a s ním dalších jedenáct vězňů, kteří apel nepřežili, do umývárny.

Úřední zápis o smrti Karla Hašlera v koncentračním táboře v Mauthausenu zní: Hašler Karel, narozen 31. 10. 1879 v Praze. Zemřel na všeobecnou otravu po flegmóně dne 22. prosince 1941 v osm hodin deset minut.

Premiéra filmu Městečko na dlani se odehrála devět měsíců po jeho smrti, v září 1942. Film měl u diváků mimořádný úspěch...

Na závěr

Karel Hašler byl podroben cenzuře i po své smrti. Mnoho jeho písňových textů nevyhovovalo ani komunistům, a tak i když nedokázali zakázat tyto v podstatě zlidovělé písničky, se o něm nemluvalo. Některým písničkářům se socialistické televizní estrády dokázaly dovedně vyhýbat. Až v roce 1997 se jeho osudu věnoval pětidílný televizní seriál Pražský písničkář (1997) s Viktorem Preissem v hlavní roli, avšak troufám si tvrdit, že Český písničkář na svůj velký film ještě čeká. Určitě by si ho zasloužil.

Po Karlu Hašlerovi je pojmenován asteroid (37939), objevený českou astronomkou Lenkou Kotkovou. U příležitosti 130. výročí jeho narození 31. října 2009 byl na Starých zámeckých schodech odhalen jeho pomník od akademického sochaře Stanislava Hanzíka.

Princezna Republika

To je ta krásná, to je ta krásná
panenka, kterou mám rád,
která mi nedá, která mi nedá
častokrát celou noc spát.

Refrén:

To je ta panenka krásná, hezká,
kterou nám závidí svět.
To je ta panenka naše česká,
barevná jak polní květ.

Nezdá se býti tak veliká,
leccos se ve světě o ní říká,
to je ta panenka hezká, česká
princezna Republika.

První jí bije, druhý z ní pije,
třetí by rozbil ji rád,
proto ji bráním, proto ji chráním,
proto se pro ní chci prát.

Panenka milá, červenobílá
převléká často svůj šat,
byla kdys rudá a ač je chudá,
přec by ji každý svlék rád.

Jindra Svitáková, foto archiv Jaroslava Čvančary

Použitá literatura

Wikipedie (<http://cs.wikipedia.org/wiki>), heslo Karel Hašler
Česko-slovenská filmová databáze (www.fdb.cz)
Srovnal Jakub: Karel Hašler (Pozitivní noviny – www.pozitivninoviny.cz)
Mottl Stanislav: Mraky nad Barrandovem (Rybka Publishers, 2006)

{phocagallery view=category|categoryid=178|limitstart=0|limitcount=0}